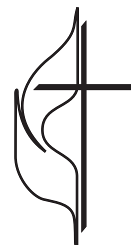
Nr. 98 Juuli-august-september 2010

EESTI METODISTI KIRIKU AJAKIRI

KODUTEEL

Reeküla kogudus 100

Ruusmäe kogudus 50

Viitka kogudus 10

IGAVESED SEADUSED: kolmas ja neljas käsk

Aastakonverentsi kaja

Teekond Tistedali

Suveüritused AD 2010

Meil on kombeks sihte seada ja eesmärke püstitada, et siis nende poole pürgima hakata. Olgu isiklikult, ühiskonnana, riigina, kogudusena, kirikuna. Kõikvõimalikud “verstapostid” otsekui aitavad elu paremini korraldada, mõtestada, hinnata. Seesugust eesmärki täidab ju näiteks ka aastakonverents, mis annab Eesti Metodisti Kirikule igal aastal võimaluse nii ajas kui tegemistes nii tagasi kui edasi vaadata (loe lk 10). Või kiriku suvekonverents, mis pakub võimaluse kokku tulla ka suve teises pooles, keset loodust ja natuke teistsuguses, vabamas õhkkonnas (loe lk 8). Või ühe või teise koguduse juubel, eriti kui see juhtub olema 100. sünnipäev, nagu tänavu Reeküla koguduses, või siis 50., nagu Ruusmäel (loe lk 7 ja 12). Samasse ritta mahuvad ka Viitka koguduse ja Ahja-Kärsa kullaketrajate kümnenda tegevusaasta tähistamine (loe lk 9) või siis kohtumised kaugemate sõpradega, mida enamasti kaua ootama peame ja siis ka hoolsalt ette valmistame, nagu Haapsalu kogudus oma Tistedali sõitu (loe lk 17). Ja kuldpulm, nagu seda tänavu on kogenud Maie ja Uno Kompus (loe lk 16). Üks sedalaadi “maamärk” ühiskonnas laiemalt on kindlasti Tallinna kultuuripealinnaks olemine aastal 2011, mis muu hulgas on ka Hugo Lepnurme mälestusoreli ehitajatele pakkumas taustsüsteemi, mida silmas pidada ja kus ennast märgatavamaks teha (loe lk 6).

Suvi AD 2010 on Eesti Metodisti Kirikus olnud sündmuste- ja teguderohke. Väärtustagem seda, hoides kõikidest neist väiksemaist ja suuremaist “verstapostidest” möödudes ikka meeles sihti, millest kirjutab Peetrus oma esimeses kirjas (1:9), kus ta usu eesmärgina nimetab hingede päästet.

Ja kui Iiob küsib (6:11): “Mis on mu jõud, et jaksaksin oodata, ja missugune peaks olema mu eesmärk, et suudaksin kindlaks jääda?”, siis Paulus otsekui vastab sellele kirjas filiplastele (3:13–14): “… ühte aga ma ütlen: Ma unustan kõik, mis on taga, ja sirutun eesoleva poole, ma püüdlen sihtmärgi poole, Jumala üleva kutsumise võiduhinna poole Kristuses Jeesuses.”

EMK Suvekonverents 2010 (loe lk 8).

Indeks 78228 ISSN 1406-2291
Nr. 3 (98) 2010
Hind 35 krooni / 2,23 eurot

SELLES NUMBRIS

Esikaanel:
Pildikollaž Reeküla kogudusest

Väljaandja: EMK kirjastustoimkond
Narva mnt 51, 10152 Tallinn
Tel: 6688 479
e-post:
koduteel@metodistikirik.ee
www.metodistikirik.ee/Koduteel
Toimetuse kolleegium: Anneli Klausson, Tarmo Lilleoja, Toomas Pajusoo, Priit Gregorios Tamm
Toimetaja: Kärt Jänes-Kapp
Kujundaja-küljendaja: Taimi Pärna
Kirjasaatjad: Imbi Herm (Rakvere), Arvi Lindmäe (Saaremaa), Irja Saksing (Kärsa ja Ahja)

Mida võime õppida kümnest käsust?
Kolmas ja neljas käsk

TOOMAS PAJUSOO

Sa ei tohi Issanda, oma Jumala nime asjata suhu võtta, sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime asjata suhu võtab! *(2Ms 20:7)*

Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema! Kuus päeva tee tööd ja toimeta kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Issanda, sinu Jumala hingamispäev. Siis sa ei tohi toimetada ühtegi talitust, ei sa ise ega su poeg ja tütar, ega su sulane ja teenija, ega su veoloom ega võõras, kes su väravais on! Sest kuue päevaga tegi Issand taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja ta hingas seitsmendal päeval: seepärast Issand õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle. *(2Ms 20:8–11)*

Mõeldes positiivselt, kutsub kolmas käsk Jumalat ja tema nime austama, see õpetab õiget suhtumist Jumala nimesse. Inimenegi tunneb end ju solvatuna, kui tema nime pilgatakse või häbistatakse.

Eesti kultuurikontekstis ei ole isikunimel sellist tähendust, nagu oli heebrea kultuuris. Piibli-aegadel pandi lapsele nimi, mis teda hästi iseloomustaks. Näiteks Esimeses Moosese raamatus (ptk 25) räägitakse Iisaki naisest Rebekast, kes sünnitas kaksikud. Tema esmasündinu oli välimuselt nagu karune kuub ja sai nimeks Eesav, st "karvane". Teisena sündinud venna käsi hoidis kinni Eesavi kannast ja temale pandi nimeks Jaakob – "haarab kannast". Inimese nimi oli neil aegadel enam kui lihtsalt sõna, mis eristab üht isikut teisest.

Eestis reguleerib nimedega seonduvat nimeseadus, mis välistab isikunime kuritarvitamise. Näiteks ei saa panna lapsele nime, mis ei ole kooskõlas heade kommetega, on tavatu või ei vasta isiku soole. Kui inimese nime kaitseb seadusandlus, siis Jumala nime kaitseb väärkasutamise eest kolmas käsk.

Piibel räägib Jumala nimest mitmel korral. Näiteks psalmist ütleb (111:9b): "... püha ja kardetav on tema nimi." Jumala nime ei saa asetada samale tasandile teiste nimedega, sest Jumal on täiuslik ja püha.

Jumala nime väärkasutamise vältimisest

1. Ära austa Jumala nime üksnes sõnadega. Näite Jumala nime väärkasutamisest leiame Matteuse evangeeliumist (15:8–9), kus Jeesus ütleb: "See rahvas austab mind huultega, nende süda on aga minust kaugel. Ilmaaegu teenivad nad mind, õpetades õpetusena inimeste käskimisi." Luuka evangeeliumis (6:46) jätkub sama mõte: "Aga miks te mind hüüate: "Issand, Issand!" ega tee, mida ma ütlen?" Inimesed kasutasid küll Jumala nime, ent ei kuuletunud Tema korraldustele. Sel viisil võib kristlasest saada silmakirjatseja, kes tunnistab Kristust ja kasutab Tema nime, aga rikub kolmandat käsku. Paulus kirjutab sel teemal Tiitusele (1:16): "Nad väidavad end tundvat Jumalat, aga tegudega salgavad tema ..."

2. Ära häbista Jumala nime oma tegudega. Paulus kirjutas (Rm 2:21–24): "Kuidas sa nüüd teisi õpetades iseennast ei õpeta? Sina, kes jutlustad, et varastada ei tohi, aga ise varastad? Kes ütled, et abielu ei tohi rikkuda, aga ise rikud abielu? Kes ebajumalaid jälestad, aga ise riisud nende pühamut? Kes kiitled Seaduse üle, aga ise häbistad Jumalat Seadusest üleastumisega? Sest, nagu on kirjutatud, teie pärast teotatakse Jumala nime paganate seas." Paulus vihjab inimestele, kes väitsid, et on Jumala esindajad, ent häbistasid Jumala nime oma tegudega. Seegi on Jumala nime väärkasutamine.

Inimene, kes kuritarvitab Jumala nime ega kuuletu talle, ei riku üksnes kolmandat, vaid ka üheksandat käsku: "Sa ei tohi tunnistada oma ligimese vastu valetunnistajana!"

3. **Ära vannu.** Tihti eksitakse Jumala nime kasutamisel, öeldes midagi "Jumala nimel", ise Jumalat tundmata. Jeesus ütles aga jüngritele (Mt 5:33–37): "Veel olete kuulnud, et muistsele põlvele on öeldud: "Sa ei tohi valet vanduda!" ja "Issandale antud vandeid tuleb pidada!" Aga mina ütlen teile: Ärge vanduge üldse, ei taeva juures, sest see on Jumala troon, ega maa juures, sest see on tema jalgealune järg, ega Jeruusalemma juures, sest see on suure Kuninga linn! Ära vannu ka oma pea juures, sest ise ei saa sa ühtegi juuksekarva valgeks või mustaks teha! Iga teie "jah" olgu "jah" ja iga "ei" olgu "ei", aga mis üle selle, see on kurjast." Sama mõtet kordab apostel Jaakobus (Jk 5:12): "Aga ennekõike, mu vennad, ärge vanduge ei taeva ega maa juures ega mingit muud vannet. Teie "jah" olgu "jah" ja "ei" olgu "ei", et te ei langeks kohtu alla."

4. **Ära kunagi nea ega pilka Jumalat.** Näide sellest, kuivõrd tõsine asi oli Jumala nime kuritarvitamine Vana Testamendi perioodil, leidub Kolmandas Moosese raamatus (24:10–16): "Keegi Iisraeli naise poeg, kelle isaks oli egiptlane, läks välja Iisraeli laste sekka; ja nad hakkasid leeris riidlema, see Iisraeli naise poeg ja üks Iisraeli mees. Iisraeli naise poeg pilkas Nime ja needis seda. Siis viidi ta Moosese juurde. ... Ja Issand rääkis Moosesega, öeldes: "Vii needja väljapoole leeri; kõik kuuljad pangu oma käed tema pea peale ja terve kogudus visaku ta kividega surnuks! Ja räägi Iisraeli lastega ning ütle: Kes neab oma Jumalat, see peab oma pattu kandma! Ja kes pilkab Issanda nime, seda karistatagu surmaga; terve kogudus visaku ta kividega surnuks! Olgu võõras või päriselanik, kes Nime pilkab, surmatagu!"

Kokkuvõtteks mõelgem sellele, kui kergesti ja vahel enesele teadmatult võime oma sõnade ja tegudega kuritarvitada Jumala püha nime. Aga kui meie oma patud tunnistame, on meil lootust leida Kristuse läbi andestust ja armu.

Neljas käsk

Neljas käsk puudutab aja õiget ja püha kasutamist, millest võiks palju kirjutada. Tänapäeval kogeme pidevalt aja defitsiiti. Ärimehed ütlevad, et aeg on raha. Ometi ei pea see väide paika: raha saab asendada, aega mitte. Arvatakse ka ekslikult, et mida hõivatumad oleme, seda olulisem on meie elu.

Neljas käsk annab head nõu, kuidas oma aega korrastada. Üks päev seitsmest peaks olema püha päev, kui tööd ei tehta. See on vajalik eelkõige inimese vaimse ja füüsilise tervise, pere, suhete, vaimsuse ja ühiskonna heaolu pärast. Tegemist ei ole järjekordse koormava kohustusega, vaid vastupidi – Jumala kingitusega. Inimene funktsioneerib paremini, kui võtab nädalas ühe päeva vabaks. Osvald Tärk on toonud ilmeka võrdluse, öeldes, et kui sissetulekust kuulus Issandale kümnendik, siis ajast pidi talle kuuluma seitsmendik. Ajaohvrita ei ole võimalik olla usklik.

Hingamispäevast ja pühapäevast

Hingamispäev ehk sabat on juudi nädala seitsmes päev, mis kestab reede päikeseloojangust laupäeva päikeseloojakuni. Nimi "hingamispäev" tuleneb heebreakeelsest sõnast *lishbot*, mis tähendab "lõpetada". Esimeses Moosese raamatus (2:2–3) öeldakse: "Ja Jumal oli lõpetanud seitsmendaks päevaks oma töö, mis ta tegi, ja hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest, mis ta oli teinud. Ja Jumal õnnistas seitsmendat päeva ja pühitses seda, sest ta oli siis hinganud kõigist oma tegudest, mis Jumal luues oli teinud." Hingamispäeva käsuga tuletab Jumal rahvale meelde, et Ta ise puhkas seitsmendal päeval. Ka juudid pidid puhkama, kuid veelgi tähtsam oli pühitseda see päev Jumalale.

Hingamispäeva pidamine sai Iisraelis tuntuks pärast Egiptuse orjapõlve (vt 5Ms 5:15). Hingamispäeval toodi Jumalale argipäevaga võrreldes kahekordsed ohvrid (4Ms 28:9), pandi välja vaateleivad (3Ms 24:5–9) ning kogudus käis koos (Js 1:13). Paabeli vangipõlve ajal sai hingamispäevast ümberlõikamise kõrval Issanda ja tema rahva vahelise lepingu kõige tähtsam meenutaja, mis eraldas Iisraeli paganarahvastest (Hs 20:12).

Hingamispäev oli ka Uue Testamendi ajal kõigi juutide püha ja puhkepäev: sünagoogis loeti pühi kirju (Lk 4:16–20, Ap 13:14, 15, 27; 15:21) ja loomulikult ei töötatud. Variserid järgisid Seadust rangelt, kuid veelgi radikaalsemad olid lahkusulised esseenid. Hingamispäeval oli keelatud 49 tööd, nende hulgas nt tule süütamine, käte plaksutamine, isegi haige juures käimine. Jeesus meenutas, et "hingamispäev on seatud inimese jaoks, mitte inimene hingamispäeva jaoks" (Mk 2:27).

Kirjas heebrealastele öeldakse (4:4), et "Jumal hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest". Samas pole Uues Testamendis ühtki hingamispäeva pidamisega seotud käsku. Kristlastel ei ole otsest sidet käsu kohustusega, sest "seaduse lõpp on Kristus, õiguseks igaühele, kes usub" (Rm 10:4).

Pärast Jeesuse ülestõusmist hakkasid usule tulnud kogunema jumalateenistuseks nädala esimesel päeval, pühapäeval, Kristuse ülestõusmise päeval. Püha Vaim valati jüngrite peale samuti pühapäeval. Kristus ilmus nädala esimesel päeval ka Patmoses olevale Johannesele, kes nimetas seda Issanda päevaks (Ilm 1:10). Koguduse kasvades omandas pühapäevane kooskäimine aina suurema tähtsuse. Lõpuks andis kristlik keiser Constantinus 321. aastal välja dekreedi, millega pühapäev kuulutati riiklikuks pühaks, mil enamik töid oli keelatud.

Kristlase hingamispäev

Kristuse vabaduse käsu järgi ei ole ükski päev teisest püham ja oluline on pühitseda iga päeva. Selles ilmneb pühitsemise uudne käsitus. Vanas Seaduses mõisteti pühitsemist sageli kui välist eraldumist Jumala teenistusse, Uues Seaduses aga mõistetakse seda sisemise eraldumisena. Vana Seaduse jumalateenistus oli rituaalide ja nõuete täitmine, Uue Seaduse jumalateenistus on Jumala ja ligimese

armastamine ning teenimine. Vana seadus on Moosese käsu all olemine, Uus Seadus aga Kristuse armastuse valitsemine Püha Vaimu kaudu.

Kui oleksime käsu all, poleks ainuüksi sabatikäsust üleastumise tõttu kellelgi pääsu surmakaristusest. Aga kristlased on armu alla.

Milline päev kuulub siis meile? Päris kindlasti nädala esimene päev, Issanda päev. See on koguduse päev, Kristuse surnuist ülestõusmise päev.

Õieti on meie hingamispäev Jeesuses Kristuses eneses, kelles meie hing on leidnud rahu ja kosutust. Seega on Issanda päevale antud Uues Testamendis eriline koht, see on imeline kingitus, mitte raske ike. Seepärast koguneme pühapäeval rõõmuga jumalateenistusele sõna ümber, palvetame, laulame ja puhkame nii ka ihulikult töönädala vaevast.

KT

Mõtteid kolmanda käsu kohta

INNA VÄLJA

Iisraellased võtsid kolmandat käsku nii sõna-sõnalt, et vältisid Jumala nime nimetamist täielikult. Nad läksid oma kartuses niikaugele, et pühakirja lugedes ütlesid kohal, kus oli kirjutatud heebreakeelne Jumala nimi, selle asemel "Issand" (heebrea *Adonai*, aga ka *Elohim* või *El Šaddai*). Juudid toimivad nii tänapäevani.

Kas Jumala nimel (tõenäoliselt kõlas see heebrea keeles "Jahve") on mingi maagiline mõju, et selle igal nimetamisel juhtub kohe midagi halba? Asi ei ole ilmselt maagias. Iga rahvas räägib ju Jumalast oma emakeeles ja kõnetab Teda isemoodi.

Samas kehtib kolmas käsk ikkagi ka eestlasele, ehkki tänapäeval on see paljudele võõras ja kümme käsku kipub olema kui igiammune ja vananenud koodeks, millel ei ole mingit tähtsust. Näiteks ei eristata sedagi, et jumal väikese algustähega kirjutatuna tähendab üldnimetust, aga suure algustähega kirjutatult märgib see traditsiooni järgi Piibli Jumalat.

Aga nüüd kõnelemisest. Leidub rohkesti näiteid, kuidas rahvasuus on Jumal ja Issand muutunud hüüatusteks, mis hüüatajale midagi ei tähenda ja millel on juba pigem halb kui hea kõla. Viimasel ajal olen kuulnud ka selliseid mõttetuid väiteid, nagu hiljuti ühe spordiajakirjaniku suust kõlanud: "Jumal oli täna lätlaste poolel."

Vähe sellest. Tõeliselt ebameeldiv on sõita ühistranspordis, kus võib alatasa kuulda niisugust sõnapruuki, et Jumala nime asjata nimetamine on selle kõige leebemaid vorme. Väljakutsuv ropendamine on muutunud lausa epideemiaks. Paraku näitab see, mis on inimesel keelel, tema sisemust. Nii et meil on põhjust palvetada oma rahva vaimse tervise pärast.

Aga mida ütleb kolmas käsk kristlasele, kes on otsustanud elada, järgides Jumala sõna, mille hulka kuuluvad ka kümme käsku? Olen kogenud, et mõnegi uskliku suust võib Jumala nime kuulda ka olukordades, kus seda ei oleks vaja. Kas on tegu lihtsalt harjumusega või tahab inimene ehk ennast sellega kuidagi pühamana esitada või tunda? Kümne käsu teemal kirjutatud raamatuid sirvides panin tähele, et kõik autorid rõhutavad: Jumala eesmärk selle käsuga on, et me ei muudaks tema nime kuidagi odavaks ega pilluks seda iga lause juurde, nii et inimesed, kes seda kuulevad, on lõpuks tüdinenud. Sellega võib olla umbes sama lugu nagu sõnaga "armastus", mis on nii odavaks leierdatud, et seda ei võetagi enam tõsiselt. Mulle tundub, et Jumala nime nimetamine ei tee juttu kuidagi mõjuvamaks inimesele, kes kuulata ei taha. Ja kes tahab, see kuulab niikuinii. Tähtis on jutu sisu, ja see, kas me ise elame selle järgi, mida teistele õpetada tahame, eriti kui armastame moraali lugeda.

Kui inimese nime kaitseb seadusandlus, siis Jumala nime kaitseb väärkasutamise eest kolmas käsk.

Mul on Jumala nimega ka üks väga isiklik kogemus. Jumalaga kohtumiseni elasin tavalist ilmalikku elu, mille juurde kuulus ka nii Jumala kui kuradi nime asjata nimetamine. Olin pannud tähele, et ei saanud sinna ise midagi parata: minu suust lipsas eriti kuri välja juba nii tihti, et tundsin selle pärast piinlikkust. Aga kuidas ma ka ei püüdnud, ei õnnestunud mul seda vältida.

Kõik muutus hetkega, kui kohtusin Jumalaga. Ei tulnud enam kuradi nimi mu suust ega saanud ma enam Jumala nimegi lihtsalt lobisedes öelda. Mõlemad olid äkitselt saanud sisu. Mõistsin, et nende taga on konkreetsed isikud – need ei ole lihtsalt soe õhk, mis mu suust välja tuleb.

Kui hakkasin Piiblit lugema, leidsin Johannese evangeeliumist huvitava peatüki, kus Jeesus ütleb: "Kui te jääte minu sõnasse, siis te olete tõesti minu jüngrid ning tunnetate tõde, ja tõde vabastab teid." (Jh 8:31, 32); "Igaüks, kes teeb pattu, on patu ori." (Jh 8:34); "Kui nüüd Poeg teid vabastab, siis te olete tõepoolest vabad." (Jh 8:36). Kui ma kohtusin tõega (Jeesus on tõde!), siis ta vabastas mind sellest patust, mis mind oli sidunud.

KT

Juubilarid Kuressaare koguduses
Anne Kirst 18. juuli - 55
Armilde Lember 6. august - 90
Aili Raamat 20. august - 60

Kirikuvalitsus õnnitleb!
Tõnu Kuusemaa
19. september - 55

Narva kogudus sai uue pastori

Pühapäeval, 4. juunil algusega kell 13 toimunud jumalateenistusel Narva metodisti kirikus paluti õnnistust koguses tööle asuvale uuele pastorile Erkki Sepale.

Senini teenis pastorina Narvas Vladimir Beregovoi. Nüüdsest jätkab pastor Beregovoi üksnes EMK Sillamäe koguduses.

KT

Foto: TAAVI HOLLMANI kogu

Raissa ja Vladimir Beregovoi, Taavi Hollman, Peeter Piirisild, Erkki ja Leeni Sepp 4. juunil Narva koguduses.

Tartus laulupeol

12. juunil Tartus peetud EELK vaimulikul laulupeol "Mu mano tulge latse" osales Tallinna koguduse kammerkoor Credo. Mitmed metodisti muusikud mängisid kaasa laulupeo orkestris.

Lastepäeval lõid kaasa ka Juhhei lauljad ning siin-seal võis näha teisigi metodiste. Segakooride ettekandes kõlas peol muu hulgas Evelin Kõrvitsa "Ütle, mis on inimene", mille autori lauljad laulupidude üldise kombe kohaselt ka välja nõudsid.

KT

Foto: UNO LOORIS

Credo-Allika ühendkoor laulupeorongkäigus, mis algas Toomemäelt ja suundus lauluväljakule.

Piiblipood internetis

17. mail avas Eesti Piibliselts internetis Piiblipoe, kus müügil Piiblid ja Piiblitega seonduv.

Piiblipoe valikuga saab tutvuda aadressil www.piiblipood.ee. Piiblite eest saab tasuda otse veebilehel pangalingi kaudu ning Piiblid toimetatakse ostjani posti teel.

KT

Vilen Künnapu installatsiooni avas anglikaani kiriku pea

Tallinna metodisti kiriku üks arhitekte, Vilen Künnapu, osales tänavu Londoni arhitektuurifestivalil installatsiooniga "Jõe kell", mida sai vaadata Thamesi jõe kaldal Southwarki katedraali ees.

Kell valmis arhitektil spetsiaalselt Londoni festivali tarvis. Kolmenädalane festival avati juunis, kuid "Jõe kell" jäeti kiriku soovil oma kohale augusti lõpuni. Huvi Eesti arhitekti töö vastu näitab asjaolu, et installatsiooni käis avamas anglikaani kiriku pea Rowan Williams isiklikult.

Künnapu on selgitanud Eesti Rahvusringhäälingu uudisteportaalile, et "Jõe kella" inspiratsiooniallikaks on gooti kiriku arhitektuur. Kuue meetri suuruse installatsiooni põhikujundiks on fiiberklaasist kirikukella sümbol. Installatsioonis on kasutatud ka alumiiniumist rattakonstruktsiooni, mille augustus on tuletatud gooti katedraali roosaknast.

KT

Orelisuvi täis töid ja tegemisi

Suveüritustega kasvatasid orelisõbrad Hugo Lepnurme nimelise Orelifondi ressursse enam kui 10 000 krooni võrra.

Samal ajal kui orelimeister Guido Schumacher teeb Belgias ettevalmistusi ja esimesi samme oreli ehitamisel, on orelifond jätkanud aktiivselt raha kogumist. Suvesse mahtus kaks orelisünnipäeva. 20. juunil tähistati ühise peoga aktiivsete orelisõprade Eevi Alvini ja Rein Ludri juubeleid – Reinul täitus 9. juunil 70 eluaastat, Eevil 20. juunil 75 eluaastat. 4. juunil kogunesid orelisõbrad Helvi Kruusmanni ja Heiti Aulise orelisünnipäevale. 18. juulil peeti juba mõnevõrra traditsioonilist orelipiknikku Valgejõel Virve ja Mati Soode suvekodus.

Augusti lõpust on taas avatud ka orelifondi annetuste saal.

KT

Foto: Koduteel

Orelisõber Urve Aulis loeb juubilaridele Eevi Alvinile ja Rein Ludrile ette orelifondi tunnustus- ja tänukirja.

Haapsalu koguduse Ameerika sõber

Haapsalu metodistidel on sõpruskogudus Ameerikas – ÜMK Swartz Creeki kogudus Michiganis. Selle koguduse pastor John D. Landis külastas tänavu teist korda Eestit.

John D. Landis osales külalisena ka EMK aastakonverentsil ning EMK Teoloogilise Seminari lõpuaktusel ja valiti seminari hoole-

kogusse. Aega jäi ka selleks, et nautida Eestimaa suve ning jaaniõhtut koos Haapsalu sõpradega.

KT

Fotod: Haapsalu kogudus

John D. Landis jaanipäeval Haapsalu kogudust tervitamas ja kingitust (leek ristiga) üle andmas, tõlgib Regina Multram.

Jaanipäeval jäi külalisel aega ka koos Peeter Rahuvarmiga musitseerida.

Jaanipäevamelu Haapsalu koguduse õuel.

Emmaus 2010

August on Eestis juba traditsiooniliselt Emmause-kuu.

2010. aastal korraldati Aa laagris juba 28. meeste ja 29. naiste Emmause teekond Maarjamaal. Teekonnad läbiti vastavalt 11.–14. ja 18.–21. augustil.

KT

Chelsea Clintoni laulatus tõi meediasse religiooniteema

31. juulil läks mehele USA presidendi Bill Clintoni metodistist tütar Chelsea Clinton.

Ühinenud Metodisti Kiriku uudisteagentuuri väitel räägiti laulatuse eelsetes kuulujuttudes nagu tavaliselt nii kuulsuste osalemisest kui püüti ära arvata pruutkleidi loojat, ent hoopis ebaharilikuna tõusid esile ka religiooni puudutavad küsimused.

Nimelt panid Chelsea Clintoni ja tema väljavalitu Marc Mezvinsky paari ÜMK New Yorgi aastakonverentsi vaimulik Bill Shillady ning Yale'i ülikooli kaplan rabi James Ponet.

KT

Tähetorni lapsed käisid Poolas spordimängudel

Lastekeskuse Tähetorn lapsed ja õpetajad osalesid Poolas peetud III rahvusvahelistel kristlikel suvemängudel, mille korralduse taga seisavad Tomaszówi linnakese luterlased.

Mängudel osalesid veel poolakad, tšehhid, lätlased ja venelased. Eesti esindajad olid küll noorimad, ent tõid koju kuldmedali ning kaks hõbedat.

"Tähetorni" uudiskirjas rõhutab direktor Mall Tamm, et reis õpetas lapsi võitma ja kaotama, nad said rohkesti uusi sõpru, nägid Varssavit, Lodzi ja Tomaszóvi linnakest ning suurepäraseid Poola kirikuid. Tähetorni pere osalemine neil suvemängudel sai võimalikuks tänu Asbury metodistidele, kes aitasid kanda reisikulusid. *KT*

Ruusmäe kogudus tähistas poolsajandit

14. augustil tähistati Ruusmäe (omaaegse Rogosi) mõisa ruumes Ruusmäe koguduse 50. aastapäeva.

Täiesti enesestmõistetavalt anti teenistusel ajalooline ülevaade Ruusmäe koguduse tegemistest ja näidati pilte. Sõnumit jagas superintendent Taavi Hollman.

Pidulik teenistus vältas üle kolme tunni, sest sünnipäevakogudust olid tervitama saabunud ka Olav ja Urve Pärnamets ning Raivo ja Eda Kõrgemägi Tallinnast ning muidugi "omad" pastorid Võrust ja Viitkalt, kes ka kaasa teenisid. Tervituse andsid üle Võru baptistid ning vennaste ühing. Muusikat tegi loovalt kokku pandud bänd, kus teenisid ka külalised kaugemalt: Eivin Toodo viiulil ja Peeter Rahuvarm süntesaatoril.

Foto: NAATAN HOLLMAN

Ruusmäe koguduse juubelipidustustel.

Jumalateenistusele järgnes pidulik vastuvõtt. Ilm oli juubelipäeval äärmiselt palav, nagu tänavu suvel ikka.

Ja juba järgmisel nädalavahetusel koguneti Võrumaal järgmisele juubeliüritusele, sest Viitka kogudus tähistas 10. aastapäeva. *KT*

John Wesley elu jõudis kinolinale

14. novembril 2009 esilinastus Põhja-Carolina ülikooli kunstide kooli Stevensi keskuses kunstiline film "Wesley". 15. juulil lasti turule ka filmi DVD-variant.

Film on valminud väikeses filmikompaniis Foundery Pictures. Selle lavastaja on vennastekoguduse (*Trinity Moravian Church*, Winston-Salem, N.C.) pastor John Jackman, John Wesleyt mängib näitleja Burgess Jenkins. Linateos on filmitud Põhja-Carolinas.

Film hõlmab Wesley elu alates aastast 1732. See käsitleb nii tema elu Inglismaal, reisi Georgiasse, armumist Sophy Hopkeysse, 1738. aasta Aldersgate'i kogemust kui palju muid seiku. Lavastaja John Jackman on öelnud Ühinenud Metodisti Kiriku uudisteagentuurile, et John Wesley elu oli nii sündmusterohke, et sellest oleks saanud teha mitu filmi või isegi lühiseriaali.

Fotod: Foundery Pictures

John Wesleyt mängib filmis näitleja Burgess Jenkins.

Jackmani kätte jõudis kõigepealt käsikiri, mille põhjal oli Wesleyst kavatsenud vändata filmi BBC. Too projekt siiski ei teostunud. Jackman kasutaskі nüüd ära mõned episoodid BBC jaoks valminud käsikirjast, mida ta täiendas Wesley päevikute ning muu materjali põhjal.

Hoolimata tillukesest eelarvest on film võitnud juba mitmeid auhindu, nagu näiteks pronkskrooni parima filmi ja hõbekrooni parima draama kategoorias Rahvusvahelise Kristliku Visuaalse Media Assotsiatsiooni igaaastasel üritusel CROWN AWARDS.

KT

VI Suvekonverents: "Effata!"

Konverentsi peeti 5.–7. augustini Aa rannas. Teemaks olid korraldajad seekord valinud "Effata!" ("Avane", Mk 7:34). Konverentsil oli osalejaid 230, lisaks 22 last ja 30 noort.

Suvekonverentsi ettevalmistused algavad tavaliselt varsti pärast eelmise konverentsi lõppu, kui tagasiside saadud, arved kokku löödud ning meeskonnaga koos istutud. Seekordne teemasõna tuli südamesse eelmise suvekonverentsi telki kokku pakkides ning mõne aja pärast olime veendunud, et see ongi teema, millest 2010. aastal juttu teha.

Suvekonverentsi vabatahtlikud on suur Jumala ime, üle poolte neist on kaasa aidanud kõigil kuuel korral ning telgi püstitamine ja koos teenimine on neile kujunenud üheks aasta tippsündmuseks. Juba kolmandat aastat on lisaks Eesti noortele abiks olnud misjonigrupp Brasiiliast, Metodisti Kiriku Rio de Janeiro osariigi konverentsist. Samuti teenis kolmandat aastat muusika ja sõnaga Aleksandr Roytmann Iisraelist. Et külaliste saabumine sujuks, telgid saaksid püsti ja sisustatud ning heli, videotehnika ja programmid ette valmistatud, on vaja ligi 70 vabatahtliku abi, kellest 48 tulevad juba kolm päeva varem. Lisaks konverentsi ettevalmistamisele aitavad vabatahtlikud ka laagri heakorratöödes.

Järjest täiustunud on ka n-ö eelkonverents, kus päev algab hommikupalvega, mille viivad läbi eri piirkondade pastorid või noortejuhid, ning lõpeb palve- ja ülistusõhtuga, mille käigus Jumal valmistab ja uuendab meeskonda konverentsiaegseks teenimiseks.

Konverentsi vaimulikku toidulauda katsid Maire Ivanova, kes pidas esimese õhtu jutlus-piiblitunni, Riho Kurg, kes pidas viipekeelse misjonijutluse, Rein Uuemõis, kes rääkis nii Effata-ärkamisest kui kutsus äratuskoosolekul meeleparandusele ja usu uuenemisele. Konverentsi üks tipphetki oli laupäevahommikune ristimisteenistus mere ääres, kui Taavi Hollman ja Artur Põld ristisid kaheksa noort. Ent tippe oli teisigi: esimene õhtu lõppes laagri 15. sünnipäeva peoga, mida ehtisid ilutulestik ja meeleolukas kontsert ning milleks oli valmistatud 15-meetrine tort, mille kaunistamises võisid kõik kaasa lüüa ning mida pärast koos söödi.

Musitseerisid Tallinna vene koguduse ülistusgrupp, konverentsi ülistusgrupp, Üks seltskond ..., Tallinna palvekoja ülistusgrupp ja Aleksandr Roytmann. Vastavalt konverentsi teemasõnale oli vabadust ja rõõmu kõikjal ning mitmed teenistused lõppesid Jumalat kiites ja talle tantsides.

Valikseminaridel kõneles Aleksandr Roytmann evangeelsest tööst Iisraelis, Andrus Lukas teemal "Kas Jumalat võib nautida?". Livia Telles andis praktilise seminari noortele Jumala Püha Vaimu kohta ning palvetelgi meeskond eesotsas Tea Landiga viis läbi eestpalveseminari koos praktilise palvevõimalusega.

Oleme tänulikud kõigile, aga eelkõige Jumalale Tema armu ja lähedalolu eest. Järgmine suvekonverents toimub, kui Jumal lubab, 4.–7. augustil 2011 taas Aa rannas.

THEA KANT

Loe 2. lk

Loe 3. lk

AS-i Põlva Vesi tellimusel tehakse töid ligi 100 miljoni krooni eest.

Loe järgmisest Koidust

Siberi-kogemusega Malle Viljaste arvates sõltub inimese elukvaliteet sellest, kas ta on valinud olla enda sõber või vaenlane.

Koit

Põlvamaa ajaleht

TEADAANNE

Koidu toimetus avatud 22. juunil kell 8 - 13
23. ja 24. juunil suletud.

Ajaleht Koit ei ilmu 24. juunil.
Koit ja Nädal ilmuvad 26. juunil.

Margus Lepik

4 Elu

Koit 17. juuni '10

Kullaketrajad lubasid juubeli puhul oma aardelaekasse pilku heita

Jumala igikestev arm

5.-6. juunil oli Ahja misjonikeskuses väljas eakate käsitööringi "Kullaketrajad" juubelinäitus.

Juba kaks päeva varem kogunesime misjonikeskusesse, et seada üles näitus, mis kajastaks kümne aasta töid ja tegemisi. Kohvikusaal sai täis elu ja värvikirevust: käsitsi maalitud siidisallid, lipsud, vitraažid, klaasi- ja portselanimaalid, akvarellid. Sekka kudumeid, heegeldatud linikuid, heidest pärleid, sõlgesid, rinnanõelu. Ühe laua vallutasid kübarad. Igaüks isesugune, eriline. Ja kotid. Küll heegeldatud, küll õmmeldud. Rõdusaali katsime pidulaua, mille iga suutäis oli oma valmistatud ja maitsev.

Õnnitlema olid tulnud sõbrad ja tuttavad: pastor Rein Laaneser abikaasaga, Mati Kirotar Räpina käsitöökojast, vallavalituse sotsiaalnõunik Juta Otsa, tantsurühmad "Hõbesõlg" ja "Roosi", MTÜ Aya Häärberi rahvas, koolidirektor Katrin Jõgeva, lasteaia "Illikuku" juhataja Inge Saksing, kultuurimaja juhataja Anne Reinhold-Seene. Ansambel "Rukkirääk" koos juhendaja Elliga laulsid meeleoluka sünnipäevalaulu. Kunstnik Kersti Raidmaa-Suuman rääkis oma muljetest ja tal oli heameel tõdeda, et kõik kümme memme-kullaketrajat moodustavad ühtse terviku. Seda oli armas kuulda!

Kui olime kogunenud peolaua ümber, üllatas meid Piret Palm, kes esitles slaidiprogrammi "Kullaketrajate" tegevusest. Ja seda kauni suvelaulu saatel. Vägev! Suured tänud, kallis Piret! Tahame tänada ka pastor Rein Laaneseri, Ahja vallavalitsust, kultuurimaja, Põlva kultuurkapitali, juhendajaid Kerstit ning Piretit, koostööpartnereid Räpinast ja lilleseadjat Aili Lillipit.

Külalisi-uudistajaid oli ligidalt ja kaugelt. Kaks abielupaari Saksamaalt, ema ja poeg Ameerikast, käsitööhuvilised Põlvast jne. Kõigilt kingitused, lilled ja kiidusõnad. Meiegi jagasime meeneid. Loodame südamest, et meie ringi kaudu jätkub käsitöö traditsioon Ahja-mail. Suured tänud kõigile ringi liikmetele, kellel on jätkunud tahet käia koos iga nädal, nüüd juba kümme aastat. Tervist ja elurõõmu kõikidele!

Aga inimeste ponnistused oleksid kõik tühised, kui meid ei aitaks Taevane Isa. Püha Kõigeväeline Jumal, täname sind, et oled oma igikestva armuga kandnud meid kõik need ajad! Oled jätkuvalt andnud tervist ja tegemise lusti. Varustanud vajalikuga. Lubanud eestpalve- ja tänusoovid tuua jumalateenistustel sinu trooni ette. Mitte ilmaasjata ei ole EMK kalendris just 6. juunil eestpalves Ahja misjonikeskus. Küllap sinul, armas Jumal, on sellega omad plaanid. Kiitus ja ülistus kuulugu vaid sinule, Kolmainus Igavene Jumal!

IRJA SAKSING
Kärsa kogudus, kullaketraja

Kullaketrajate tegemistest avaldas loo ka Põlvamaa ajaleht Koit.

Fotod: JANA LAANESER

Kullaketrajate näitused.

Kutse ja läkitus lõikusele

EMK kõrgeim kogu pidas 2010. aasta konverentsi 18.–20. juunil. Konverentsi moto "… kutse ja läkitus lõikusele …" pärines Matteuse evangeeliumist (9:36-38).

Pärast kahte Pärnus korraldatud aastakonverentsi sõideti tänavu taas kokku Tallinna. Konverentsi kava oli traditsiooniline ja saadikutel tuli ära teha tavapärane töö: kuulata ära ettenähtud aruanded, kinnitada eelarve ja arutada läbi arutamist vajavad küsimused. Läti ja Leedu sõsarkirikute aruannetest nii palju, et Läti MK superintendent Gita Mednis peatus pikemalt sotsiaalsetel probleemidel, millega nende kirikul tuleb tegeleda, kinnitades ühtlasi, et Lätis tuntakse heas mõttes kadedust Eesti võimaluse üle eurole üle minna. John Campbell aga esitas oma viimase aruande Leedu MK superintendendina, sest tal oli 18. juunil jäänud olla selles ametis veel üksnes üheksa päeva. Leedut hakkab ajutiselt teenima Ukraina superintendent, viibides iga kuu ühe nädala Leedus. On oodata uue misjonisuperintendendi ametissemääramist, aga John Campbelli sõnul ilmselt viimast korda, sest Leedu metodistid on juba piisavalt tugevad, et toimida iseseisvalt.

Foto: PRIIT TAMM

Jutlustab Holstoni konverentsi piiskop James Swanson.

Veebilehel www.bmk.ee/tv saab huviline jälgida salvestust 2010. aasta aastakonverentsi lõputeenistusest, kus jutlustas piiskop Christian Alsted. Samas on jälgitav ka 20. juuni venekeelne teenistus, kus jutlustas piiskop James Swanson.

Foto: PRIIT TAMM

Aastakonverentsil õnnistati diakoniks Mark Nelson, kes jätkab teenimist Eesti Evangeelse Alliansi evangelismi- ja misjonitoimkonnas.

EMK superintendent Taavi Hollman rõhutas oma aruandes: "Vaadates tagasi aastale 2009–2010, võime olla tänulikud Jumalale Tema hoolitsuse eest. Usun, et oleme kasvamas meeskonnana, mille moodustavad pastorid, kaplanid, kirikuvalitsuse liikmed, ordinatsioonikomisjoni liikmed, toimkondade ja struktuuriüksuste juhid. Tihenenud on omavahelised kontaktid ja koostöö."

Erilist hõngu lisas tänavusele konverentsile asjaolu, et kohal oli koguni kaks piiskoppi – ÜMK Põhjamaade ja Baltikumi piiskop Christian Alsted ning USA Holstoni konverentsi piiskop James Swanson. Mis sellest kõigest välja kasvas, sellest on toimetusele oma tunnistuse saatnud Kärsa koguduse ilmikdelegaat aastakonverentsil IRJA SAKSING: ""Püha Vaim, puuduta mindki …" selliseid õhkamisi palves olen sageli saatnud Jumala poole. Ja nüüdseks on see tõeks saanud. Tänu olgu Jumalale!

Aastakonverentsi päevad olid täis aruandeid, numbriteridu. Vägisi kippus väsimus kallale. Aga päeva lõpuks kogunesime kirikusse, kus saime uut jõudu. Lausa energiasööstu! Toimusid hea sõnumi õhtud muusika ja lauludega, jutlustajaks Holstoni konverentsi piiskop James Swanson. Millise rõõmu ja pühendumisega jagas ta Jumala Sõna! Jutlused olid ajakohased, lihtsad, emotsionaalsed. Meie superintendent Taavi Hollman tõlgina tegi kaasa sama ennastsalgavalt. Et need, kes inglise keelt ei mõista, saaksid ka osaduses olla.

Aastakonverentsi prooviliikmeks õnnistati Erkki Sepp, kelle piiskop ka kohe Narva kogudust teenima määras.

Jumal oli meiega. Mitte üksnes seetõttu, et viibisime kaunis sakraalhoones, vaid meid oli nii palju koos ja ühised palved olid nii vägevad. Ja kui kogunesime altari juurde palveks ja õnnistuseks, täitis Püha Vaim mindki. Ülestõstetud kätte tuli eriline tunne. Samuti teise kätte, mille ma siis ka üles taeva poole tõstsin. Lausa füüsiliselt tundsin, kuidas minus voogas ja kiirgas. Kiitus ja ülistus kuulugu üksnes Sulle, Kõigeväeline Jumal! Praegugi neid ridu kirjutades tunnen jälle surinat kätes ja mu süda on nii kerge ning hing kipub kõrgustesse.

Kiidetud olgu Issand nende päevade eest! Ja ma saan nüüd rahuliku ning rõõmsa meelega laulda: "Püha Vaim, puuduta mindki, õpeta tänama. Sinu lähedal aina Su armust elama!" (Lauluraamat, 153)

Halleluuja! Aamen."

KT

Foto: ÜLLAS TANKLER

Agape suvi AD 2010

26.–29. juulini kogunesid Pärnu lapsed taas Agape kirikusse suvekooli.

Pärnu Agape kirikus toimus laste suvekool tänavu juba neljateistkümnendat korda ning tõi pastor Tõnu Kuusemaa sõnul seekord kokku 83 last. Neljal päeval kuulati head sõnumit Jumalast, lauldi, mängiti ja meisterdati. Nagu kirjutab Agape infolehes Külli Kuusemaa, oli sel aastal lisaks oma vabatahtlikele abiks ka kaheksa vabatahtlikku Asbury sõpruskogudusest Ameerikast. Enne laste suvekooli, 22.–25. juulil, peeti Pärnus misjoniseminari, kus omakorda lõid kaasa külalised Brasiiliast. Nii oligi pühapäeva, 25. juuli jumalateenistus eriline selle poolest, et Pärnus said kokku ja teenisid kaasa misjonärid Ühendriikidest, Brasiiliast ja muidugi ka Eestist.

KT

Fotod: Agape kogudus

25. juuli Agapes: esiplaanil Ameerika vabatahtlike grupp.

25. juuli: laulavad misjoniseminaril osalenud. Tagareas seisavad Taavet ja Brasiilia misjonärid.

Pihtla valla valgus ja sool

Jumal on oma suurest armust lubanud Reeküla kogudusel olla valguseks ja soolaks praegusele Pihtla vallale alates 25. juulist 1910.

Seda daatumit, mil Reeküla usklike kogukonnast sai toonase Eesti Piiskopliku Metodisti Kiriku Kuressaare koguduse esimene osakond, on peetud ärkamise alguseks Reekülas.

Ärkamine Reekülas

Vaimulik liikumine Reekülas algas kunagise pastori Herni Kunstimehe sõnul siiski enne 1910. aastat: mõned usklikud kogunesid palveks ja jumalasõna kuulamiseks Kesk-Ulja peres. Usklike arvu kasvades hakati koosolekuid pidama suuremas majas Kordil. Töö juhiks oli majaperemees Aleksander Ratas. Needki ruumid jäid peagi väikeseks ning vend Ratas ehitas uue maja, milles oli eraldi koht koosolekute pidamiseks. Nende seinte vahelt algas ärkamine, mis puudutas kõiki peresid Reekülas ja ümberkaudu.

Esimene teadaolev dokument, milles Reeküla kogudust mainitakse, pärineb siiski aastast 1910. Dokumendist ilmneb, et selleks ajaks oli kogudus loodud: Martin Prikase eestvedamisel seoti end Kuressaare kogudusega, moodustades 25. juulil 1910 Reekülas Kuressaare koguduse osakonna. Reeküla kogudus jäi Kuressaare koguduse osakonnaks pikaks ajaks: töö toimus põhiliselt Kuressaare vendade abil 1935. aastani. Mingil põhjusel ei eksisteeri Reeküla kogudust isegi 1935. ja 1940. aasta metodisti koguduste nimekirjas.

Ehitustööd Reekülas

Martin Prikask, Eesti metodistide superintendent aastail 1921–1922 ja 1928-1941, oli tihedalt seotud mitte ainult Reeküla koguduse tekkelooga, vaid ka kiriku ehitamisega. On andmeid, et 1933. aastal eraldasid kaks talumeest, Aru ja Ratas, oma kruntidest maa uue kiriku püstitamiseks. Kiriku ehitamise mõte konkretiseerus mais 1934, kui superintendent Prikask käis Reekülas võimalusi uurimas ja võttis kirikuhoone ehitamise päevakorda.

Ehitusraha saadi kolmest heategevusmüügist ja vabatahtlikest annetustest. Suurt toetust tuli ka vend Eisti (pime Aleks) misjonireisidest Saaremaal ja mandril. Juba sama aasta 21. oktoobril panid superintendent Prikask ja kodumisjoni sekretär Hendrik Ruus Reeküla puitkirikule nurgakivi. Selle hoolsamad ehitajad olid vend Vahter ja vend Aru, vennad Lepistod, samuti kaks Aleksandrit, Kunstimees ja Ratas, jpt.

Kirikuhoone õnnistati 20. oktoobril 1935. Vaatamata vihmasele ilmale tõi see sündmus kokku palju rahvast. Kuressaarest saabusid ühend- ja pasunakoor. Superintendent Prikask avas kiriku ukse ja rahvas

Fotod: Koduteel

sisenes lauldes: "Mu järel hüüab Jeesuke." Sees langeti ühisele vaiksele palvele. Prikase õnnistamiskõne aluseks sai Ferdinand Tombo maalitud altarisalm: "Oh maa, oh maa, oh maa, kuule Jehoova sõna!" Tervitusi tõid mitmed naaberkoguduste esindajad.

Esimeseks pastoriks Reekülla määras aastakonverents Aleksander Kunstimehe (aastail 1935–1938). Aastail 1938–1941 oli pastoriks Johannes Seppel. Rahvasuus nimetati Reeküla osakonda Saalemi metodisti koguduseks. Algusest peale tegutsesid uues kirikuhoones segakoor ja keelpilliansambel. Aastaid töötas ka laste pühapäevakool – see töö katkes alles Nõukogude võimu saabumisega.

Tol perioodil suutsid Reeküla metodistid luua head suhted naabruses asuva Kaali 6-klassilise kooliga, mis tegutses mõisa härrastemajas. Kui halvas seisukorras mõisamaja 1935. aastal suleti, jätkas kool tööd Reeküla kirikuhoones ning lähedal asuva Jalaka taluhoone ruumides ja seltsimajas, kuni 1937. aastal valmis uus koolimaja. Pühapäevastel jumalateenistustel istuti siis mõnda aega koolipinkides. Head suhted on säilinud tänaseni, juubelipidustustest osavõtjaile pakuti õhtusööki just Kaali kooli ruumides.

Teise maailmasõja päevil tegutses kirikus Saksa sõjaväe sidestaap, kuid sakslased ei takistanud pühapäevaste jumalateenistuste pidamist.

Johannes Seppel pidi sõja puhkedes siiski minema rindele, aastail 1941–1946 jätkas ametis Aleksander Kunstimees.

Pärast sõja lõppu naasis Johannes Seppel Jumala abiga, elus ja tervena Reekülla ning asus uue innuga kogudust teenima. Tema teenistusaeg on olnud üks pikemaid metodisti kirikus: ta töötas ühes koguduses väsimatult 48 aastat – 1946–1994. 1950. aastatel loodi Johannes Seppeli eestvedamisel Sagaristi Peeteli baptistikogudusega ühine laulukoor, mille kavas oli palju tema loodud laule: "Lõikus", "Uus laul" jt.

Eesti taasiseseisvumise järel registreeriti Reeküla kogudus siseministeeriumis 10. novembril 1993 ja hiljem tehti esmakanne vastavalt uuele usuühingute ja kirikute seadusele Tallinna linnakohtus 25. juulil 2004.

Isad ja pojad

Üheks Reeküla koguduse iseärasuseks on asjaolu, et seal on pastoritena teeninud isad ja pojad. Aleksander Kunstimehe tööd jätkas poeg Herni; Johannes Seppel andis teatepulga üle pojale Heinole, kes on pastoriks tänini.

Herni Kunstimees töötas Reeküla koguduse pastorina aastail 1994–2001. Jumal õnnistas tema tööd – uusi inimesi liitus kogudusega ja kirikuhoone sai kaunimaks. Ta toetas innukalt koguduse muusikaelu. 1996. aasta suvel sai Reeküla kirik Rootsist altari ja kantsli, 1997 valmis altarimaal, mille autoriks kunstnik Neeme Kulbok. Üheks Herni viimaseks ettevõtmiseks koguduses oli puurkaevu puurimine, mis lõpetati pisut enne seda, kui ta 10. juunil 2001 "usust nägemisse" astus. Kaevu käikupanek jäi juba järgmisele töötegijale. Herni oli mees, kes ei soovinud iialgi ennast esile tõsta, vaid püüdis alati anda kogu au Jumalale. Saaremaal viibides olen kogenud tema ja ta abikaasa Erna erilist külalislahkust, mida ei ole võimalik unustada.

2001. aastast on Reeküla koguduse pastoriks olnud Heino Seppel, kes jätkab oma isa Johannese kauaaegset tööd. Tahan tsiteerida Heino Seppeli sõnu 2006. aasta detsembrist – neis väljendub koguduse tulevikunägemus: "Käesoleval ajal ootame taas Jumala Püha Vaimu tuuli, uut ärkamist Eestimaale ja ka meie küladesse, kus Jumal nii imeliselt on oma ligiolu ilmutanud. Kuna paljud vanemad usuvõitlejad on koju jõudnud, näeme praegusel ajal just laste- ja noortetöös uusi lahendusi meie külades, külvates ususeemet pühapäevakooli laste südameisse ning toetades igati noorteüritusi." Pühapäevakooli töö, mille katkestas Nõukogude võim, on Reekülas taas edenenud juba aastaid. Erilise hooga jätkus see Kaali põhikoolis 1993. aastal, kui õpetajad Senta Ritsbek ja Karmen Paju jagasid Jumala Sõna peaaegu kõigile õpilastele. Aastail 2005–2008 õpetas usuõpetust Kaali koolis koguduse praegune noortejuht Marjana Luist. Koolinoored on jätkuvalt koguduse eestpalvetes.

2009. aasta oli Reeküla kogudusele eriti õnnistatud aeg, mis algas alfa-kursusega ja jätkus Lootuse festivaliga Tallinnas, kus kogudus aktiivselt osales. Suvel ristiti meres viis inimest ning kogudus täienes kuue liikme võrra.

Viimasel kümnel aastal on Jumala ja sõprade abiga renoveerinud kogudusehoonet, et olla avatud kõigile, keda Jumal tahab liita kogudusega. Tahan kirikuvalitsuse nimel tänada paljusid usukaaslasi mujalt maailmast, kes on Reeküla kogudust toetanud, eriti sõpru USAst: abielupaare Harold ja Caroline Schmuli Tulsast Oklahomast, Gerri ja Ralph Bradleyt Tennesseest ning ÜMK Destini kogudust Floridast.

Meie südamesoov on, et saarerahvas võiks taas kogeda samasugust imelist päästmist ja tervenemist Jeesuses Kristuses nagu sada aastat tagasi. Soovime Reeküla koguduse sajandal sünnipäeval rohket Jumala õnnistust Malle ja Heino Seppelile koos perega ning kõigile ta tublidele kaastöölistele ja tervele kogudusele.

Toomas Pajusoo ettekandest Reeküla koguduse aastapäevapidustustel Kõljala külaplatsil 24. juulil 2010

Fotod: Koduteel

Reeküla noored, kes kandsid kirevkollaseid muhu seelikuid, lubasid järgmiseks suuremaks ürituseks disainida oma, Reeküla rahvariided.

Vihmas ja päikeses: juubelipidu Reekülas

Reeküla kogudus tähistas oma sajandat sünnipäeva juulikuu viimasel nädalavahetusel - 24. ja 25. juulil.

Nagu kirikuhoone avamisel 20. oktoobril 1935, kogesid ka laupäeval, 24. juunil Reeküla koguduse sajandale sünnipäevale kogunenud külluslikult vihma ja äikest, aga rõõmustasid koos superintendent Taavi Hollmaniga, kes tuletas meelde, et vihma on vaja, vihma on kaua oodatud ja vihma pärast palvetatud. Pealegi olid võõrustajad olnud ettenägelikud ja seadnud Kõljala külaplatsile üles suure telgi. Nii et peokülalised tundsid end mõnusalt, nagu ka esinejad-tervitajad kõlakoja katuse all. Oli sümboolne, et Kuressaare pastor Arvi Lindmäe tuletas veel järgmiselgi päeval oma tervituses meelde vaimulikku laulu, mis räägib õnnistusvihmadest! Laupäeva kavasse mahtus Toomas Pajusoo ettekanne koguduse ajaloost, superintendent Taavi Hollmani ja Pihtla vallavanema Jüri Saare tervitus, töötegijate tänamine ja tunnustamine erilise juubelikruusiga, laulud lastekoorilt Juhhei ja Saaremaa meestelt, pidulik õhtusöök Kaali koolimajas, ansambli Robirohi kontsert.

Päikeseline pühapäev tõi aga Reekülla kokku nii palju rahvast, et kirik kippus kitsaks jääma. Oli laulu

Pihtla vallavanem Jüri Saar, superintendent Taavi Hollman ja pastor Heino Seppel Kõljala külaplatsil.

Pühapäeval kostitati pidulisi pärast jumalateenistust kirikuaias.

Robirohi pakkus muusikaelamusi nii 24. juuli õhtul Kõljala külaplatsil kui ka pühapäevasel juubeli-jumalateenistusel.

Robirohult ja Saaremaa meestelt, oli rohkesti oikumeenilisi tervitusi ja palju häid soove metodisti kogudustelt Kärsalt, Tapalt, Rakverest, Sakussaarest, Pärnust, Paidest, Tallinnast, Kuressaarest. Jagati kingitusi. Superintendent tunnustas kogudust, et see ka oma juubeli tähistamisel on kirikuhoone seinte vahelt välja läinud – küünalt pole pandud vaka alla. Tema soov oli, et Reeküla kogudus võiks jätkuvalt oma ümbruskonnas valgust näidata. Sest nagu rõhutas Paidest ning Pärnust tervitusi toonud Johannes Kakko: egas seda suurt rahvahulka pole juubelile kokku toonud paljalt arv 100, vaid ikka see, mida Reeküla rahvas saja aasta jooksul on teinud!

Õnnistussoovid Saaremaale ka Koduteel tegijatelt!

KT

Saaremaa meeste laul võidab jätkuvalt kuulajate südameid.

Pastor Heino Seppel demonstreerib superintendendi kingitust, mis tuleb edaspidi täita koguduse kroonikaga!

Pidulaud oli rikkalik.

Lauakatmine sujus – abikäed ootasid noortejuhi Marjana Luisti akna all lausa järjekorras.

Muhu rõivas, täpsemini sussid, kaunistasid pidustuse aegu ka Malle Seppelit. Lähemal uurimisel selgus, et need on teise tubli Saaremaa pastori kaasa – Eevi Lindmäe näputöö.

Juubelil osalesid Ralph ja Gerri Bradley, kellele Reeküla koguduse toetamine on olnud südameasjaks juba aastaid.

Sündmust kajastas ka Pereraadio.

Meil oli kuldpulm!

28. märtsil – meie kuldpulmapäeval – olime abikaasaga metodisti kirikus koosolekul. Viiskümmend aastat tagasi, 28. märtsil 1960 registreeriti meie abielu Nõmme perekonnaseisuametis. Maie Kompus ja Uno Kompus! Oli imeilus soe kevadpäev.

Foto: perekonnaarhiiv

Imeline kuldpulm: Maie ja Uno Kompus 28. märtsil 2010.

Tutvusin oma abikaasa Unoga tantsupõrandal. Uno tuli tantsima paluma ja valis mind kogu eluks.

Meie pere loost

Mina olin usklikust perekonnast. Ema suri, kui olin 5-aastane. Meid, kahte tütart, kasvatas isa üksinda. Ta oli imeline! Isa viis mind lapsena mitmetesse kirikutesse: Olevistesse, Nõmme palvemajja, Mere puiestee metodistide juurde. Metodisti kirikus olles teadsin, see on minu koht. Samas elasin maailma elu. Minu kirg oli tants, ma võisin meeletult tantsida! Jumal vabastas mind sellest meeletust tantsukirest. Võib-olla seepärast ongi mulle vastuvõtmatu, kui usklikud tantsivad ja hüppavad vaimuliku muusika saatel.

Olles maailmas, uskusin siiski kaljukindlalt Jumalasse, Jeesusesse! Kohates meeleheites inimesi, ütlesin neile korduvalt: "Aga Jeesus armastab sind! Sa ei ole üksi." Isegi palusin ...

Kui kohtasin Unot, ei rääkinud me usust – me vaid tantsisime. Ta teadis, et mu isa on usklik, aga ei teadnud minu suhtumist Jumalasse. Meil ei olnud lihtsalt aega sellest rääkida. Ma ei pidanud seda ka tähtsaks, sest teadsin, et kui mina oma elu Jumalale annan, tuleb mu abikaasa niikuinii usule. See ei saa teisiti ollagi! Aga siis tuli üllatus: Uno oli pärit ateistlikust perekonnast, kelle meelest Jumal ja usklikud olid rumalate rumalus.

Kaks aastat hiljem tulin Ruth Kase (Lepnurme) kaudu usule. Ruthis oli nii palju emalikkust ja armastust, kõike seda, millest mina olin ilma jäänud. Vaatamata sellele, et isa meid eriliselt armastas, oli kuskil peidus sõna "ema", mis oli mulle püha. Jumal päästis mind auliselt. See oli nii ilus – loodus muutus kaunimaks, puud rohelisemaks, inimesed ilusamaks! Lisaks tervenesin hetkega ägedast neerupõletikust. Au Jumalale, olin nii õnnelik! See oli ka eriline kevad, kus puud juba märtsis lehte läksid. Süda oli rõõmus, olin vaba, olin nii õnnelik. See oli aga šokk Uno vanematele ja Unole. Oli ju Nõukogude aeg.

Kui mind 1962. aastal ülestõusmispühade aegu kogudusse õnnistati, ei tundnud ma maad jalge all, kui läksin Veskimetsa, kus Uno oli hakanud maja ehitama. Kuuldes, et tulen kogudusse õnnistamiselt, sai Uno väga vihaseks ja oli ka väga õnnetu. Sisimas oli ta mõtelnud, et küll see Maiel möödub – ja nüüd astus kogudusse. Ei läinud kaua, kui Uno pani mind valiku ette: kas Jumal või mina, mõlemat sa ei saa. Automaatselt ütlesin, et valin Jumala, sest ilma Temata ei või ma midagi teha! Läks veel aega ja Uno tahtis lahutust, mis oli tol ajal erakordne. Lahutusi oli nii vähe, et neist teatati alati Õhtulehes. Läksin jooksuga Hugo Oengo, oma kogudusevanema juurde. Olime sügavalt palves. Ja oh imet: olukord oli küll kui noateral, aga lõhki me abielu ei läinud.

Hakkasin Unot igale poole kaasa kutsuma: laste õnnistamistele, pulma, sünnipäevadele, kogudusse. Vahel olin põlvedel ta ees ja palusin, et ta kaasa tuleks. See kestis kolm ja pool aastat. Siis, ühel suurel neljapäeval, andis ta oma elu Jumalale. Kahe kuu pärast sai Püha Vaimuga ristitud! Jeesus on ustav, kui meie ustavaks jääme.

"Nõudke esiti Jumala riiki, kõike muud saate pealegi" – meie oleme selle tõotuse osaliseks saanud. Valisin Jumala, kui Uno mind valiku ette pani, ja nüüd on mul mõlemad. On olnud viiskümmend aastat. Au Jumalale! Mida veel tahta, kui su abikaasa viiekümneaastase kooselu järel ütleb: "Ma ei ole nii suure USUGA inimest veel näinud kui sina!"

Meie jaoks on täitunud ka teine osa tõotusest – kõike muud saate pealegi. Kas oleksin vaesest perest pärit vaeslapsena osanud unistada sellest, mida Jumal on meile andnud! Uno on olnud kuldsete kätega töökas mees. Mina olen ta kõrval olnud organisaator. Mis kõige tähtsam – Jumala õnnistus on me elu üle olnud! Palju veel päevi, aastaid antakse, seda teab üksnes Jumal. Seni teeme tööd ja oleme ustavad selles, mis meie kätte antud!

Olen olnud nelikümmend kaheksa aastat metodisti koguduse liige. Kas Jumal lubab ka siin mulle viiekümne aasta juubelit, näitab aeg ...

MAIE KOMPUS

Fotod: Haapsalu kogudus

Kutsuv uks: Tistedali metodisti kirik.

Teekond Tistedali

URMAS RAHUVARM

Haapsalu koguduse delegatsioon külastas 3.–11. juunil sõpruskogudust Tistedalis. Reis möödus suurepäraselt ja tuli asjaosalistele õnnistuseks mitmel viisil.

Norralased on Haapsalut külastanud enamvähem igal aastal juba mõnda aega. Neid on alati olnud meeldiv kohata, ka on nende aineline abi olnud märgatav. Näiteks kogusid nad Norras raha, et saaksime osta soojapuhurid Haapsalu kirikusaali. Seda sai aga nii palju, et ülejäänu kattis aasta küttekulu.

Arusaadavalt tahtsime oma tänulikkust ka asiselt väljendada. Aga mida pakkuda sinna, kus kõike küllalt? Kui klaasi-asi oli veel mu värske hobi (vt “Minu Haapsalu hetked”, KT nr 95), kuulasin ettevaatlikult järele, kas võiksin neile teha midagi mõne akna ette. Norralased võtsid ideest rõõmuga kinni ja arvasid, et võiksin valmistada koguni 12 akent kirikusaali tagaseina. Ideekavand tuli ka pea. Nüüd viimaks viisime aknad ära ja panime kohalike meistrimeeste abiga ette. Tundus, et inimestele see meeldis. Pastor Øyvind Aske kutsus sündmust jäädvustama isegi kohaliku lehe.

Vitraažaken ei olnud kaugeltki ainus, millega saime norralasi teenida. Sel pühapäeval ei olnud neil organisti kohal ja teda asendas Peeter. Lisaks üldlauludele toetas ta kohalikku koori, mille peale koorijuht oli meeldivalt üllatunud – esimese korraga tekkis dirigendi, koori ja mängija vahel täiuslik klapp. Minul oli palutud öelda jutlus, milleks sain ainet selle päeva, 6. juuni lektsioonidest.

Oti idee oli kinkida norralastele taskulamp, roos, oksakäärid ja saag, kõik ilusti paberil ja klaasi all raamis. Milleks iga asi, selle kohta käis vaimuliku sisuga jutt, mille Anneli norra keeles õhtutee ajal ette luges. Nii pilt kui kommentaar lubati kuhugi üles riputada.

Tore oli sõpradega koos olla. Laupäeval käisime Haldenis, kus Sparebank oli kinkinud oma sünnipäeva puhul linnale purskkaevu, muidugi oma kontori ette. Igale sisseastujale pakuti kooki ja kohvi, millest saime kontvõõrastena oma maitsva osa. Iga nurga taga võis imetleda mõnda uhket Ameerika 1950-ndate maanteelaeva, Halden olevatki Norras nende kodu. Jalakäijate tänaval mängis jazz-kvintett, toredad papid tegid oma noorusaja muusikat. Lisaks päikesele vaatas sinitaevast alla Haldeni linnus kõrgel mäel, mida seni polevat ükski vaenlane suutnud vallutada. Ainsad vaenlased olnud rootslased, aga seda ütleme hästi tasa, sest eks meil ole sõpru Rootsiski. Igapäevased lõuna- ja õhtusöögid vältasid keskeltläbi kaks tundi ja veelgi tähtsam kui maitsev toit oli rõõmus osadus.

Tistedali kogudus, esiplaanil pastor Øyvind Aske.

Grillipidu Tistedalis: head toidud iga päev.

Lahkumisel polnud aega pisaraid valada, sest pidime jõudma Stockholmi laevale. Polnud ka põhjust, sest sügisel kohtume jälle – oktoobri Haapsalu-reisiks on sõpradel piletid juba broneeritud.

Viperus, mis tuli õnnistuseks mitmele

Tistedali ja tagasi sõitsime 500 kilomeetrit risti läbi Rootsi. Üllatavalt nobedalt tundusid minevat nii tunnid kui kilomeetrid Rootsimaa headel teedel.

Minnes venitas üks vahejuhtum teeloleku küll kuue tunni võrra pikemaks. Ilusal keskpäeval peatusime korraks automaattankla parklas, kontrollimaks, ega tuntav kärsahais tõuse ometi meie sõidukist. Ei tõusnud vist. Aga auto enam ei käivitunud. Mida teha? Võõras maa, võõras keel, ei sõpru-tuttavaid lähedal, raha ka eriti pole. Käima lükata-tõmmata sedasorti masinat ei saa. Samasse parklasse oma asju ajama tulnud Eesti numbrimärgiga venelased andsid küll oma autost lahkesti särtsu, aga abi ei midagi. Starter läbi. Meie jaoks võimatus olukorras palvetasime Tema poole, kellel on kõik võimalik. Siis hakkas abi tulema. Rändurite meelest ehk liiga pikkamisi, kuid see-eest vääramatult ja parimal viisil.

Peeter kohtas naabruses olevas spordihoones sõbralikku noormeest, kes viis ta oma autoga töökotta, mis asus – ime küll – ainult kilomeetri kaugusel. Seal aga polnud ametis rootslased, vaid araabia keelt rääkivad tõmmud mehed. Selgus, et siiski mitte moslemid, vaid Süüria ortodoksi kiriku inimesed. Umbes minuvanune kiilaspäine papi vedas meid nööri otsas väikesesse, kahe remondikohaga töökotta. Ja siis oli neil aega küllalt. Aeti sõpradega juttu, käidi siin-seal ei-tea-kus, meil aga auto tõstuki otsas, naised-lapsed istuvad väljas ja meie Peetriga muudkui kibeleme. Siiski, keegi meist ei paanitsenud. Usu läbi oli meis teadmine, et olukord laheneb, kuitahes väljapääsmatu see ka tundub.

Tuli oma käed ka õliseks teha. Kui papi mujal, pusisime ise poltide kallal, kõrvus araabiakeelne jutt. Pikapeale saime starteri kätte, ja nagu võiski arvata, olid harjad kulunud liiga lühikeseks. Muidugi, igal autol, mis sõitnud üle 200 000, peaks sellise võimalusega arvestama. Pealegi oli meid hoiatatud – viimasel ajal oli käivitamine võtnud hetke asemel 1–2 sekundit. Aga kuidagi ei leidnud me reisieelses kiires mahti sellega tegeleda. Vastutulelik papi sõidutas meid autoosade lattu, kuid seal öeldi, et ei ole. Võib tellida, aga et on reede, saab kõige varem esmaspäevaks. Aga see on ju võimatu, sõbrad ootavad, ja kus peaksime olema kogu nädalavahetuse?! Küsisin, et ehk leidub suuremaid harju, mida võiksin ise parajaks teha. Leitigi! Harjade mõõtulihvimine käis ruttu, kuid kohe olime järgmise kännu taga – harjahoidikud olid saanud nii tugeva kuumakahjustuse, et lagunesid tükkideks. Neid juba nii lihtsalt valmis ei nikerda. Abi saime kahekomponentsest liimist, mille esialgset kõvastumist oodates käisid mehed tükk aega rin-

Seina ääres ehk töö ja tegija.

gi, tükid näpu vahel. Ootajate jaoks kestis iga viivitus liiga kaua.

Alles siis, kui kell sai viis, kasvasid papile jalad kõhu alla. Nobedalt liikus ta töökojas, lihvis hoolikalt kollektorit, tilgutas õli, kuhu vaja, ning saimegi starteri kokku. Edukas katsetamine vallandas spontaanse “Halleluuja!” Muidugi, olime ju kristlaste hulgas. Töökoja seintel oli riste ja pühapilte.

Just kella kuueks, töökoja sulgemise ajaks, saime auto korda. Järgmine mure – kas meil on kaasas küllalt raha, et selle eest maksta? Oli ju kulunud üle viie tunni, mis Rootsis võis tähendada äraarvamatut summat. Papi kutsutud juhataja sõnul tahtsid nad töö eest 800 Rootsi krooni. Ainult! Siiski polnud Rootsi raha niigi palju kaasas. Peeter seletama, et nii palju ei ole, et kas nad on nõus ka Norra rahaga. Nemad aga, maldamata oodata lause lõppu: “Kui palju sul siis on?” Nelisada. Meeste nägudelt peegeldus midagi rahulolu sarnast. Võib-olla oligi esimene summa öeldud kauplemisvaruga? Kui siis veel selgitati, et ülejäänu anname Norra rahas, mille eest pangas saab isegi pisut rohkem, olid nad lausa õnnelikud. Võib-olla papil hetkel muud tööd ei olnudki. “Welcome back!” tundus siiras, tumeda huumori varjundita. Pealik, saanud teada, et olen vaimulik, ütles uhkusega, et tema suguvõsa on Lähis-Idas preestrite arvukuselt suurim.

Rohkem viperusi teel ei juhtunudki, tänu Jumalale. Tagasi mõeldes tundub, et see vahejuhtum oli täpselt häälestatud, tulemaks igapidi õnnistuseks mitmele. Osa meist sai suvitada kauni päeva Rootsimaal, lausa muidu ja pealekauba. Hirmus mõelda, kui oleksime hätta jäänud mõnes teises paigas – autoabi oleks viinud teenindusse, kus oleks öeldud, et uus starter maksab tuhandeid ja saabub ehk esmaspäeval, auto saame kätte ehk teisipäeval. Reis oleks olnud nässus. Meile aga sobis just niisugune väike töökoda, kus mees on valmis ka näpu vahel midagi parandama, tunnihinnaga arvestamata. Töömees sai selleks päevaks töö ja leiva, meie aga järjekordse kogemuse, et ikka tasub Jumalat paluda ja Tema ustavusele lootes mitte tüdida.

Ühes reas kaupluse, autotöökoja, restorani ning mööbliäriga asus Süüria ortodoksi kirik. Kaunis ja stiilne, pingid sees nagu läänekirikus. Tumedanahaline preester viipas möödudes, kui seisin uksel – ei tahtnud sisse minna oma mustade kätega.

Hiljem selgus, et meie kuuetunnine hilinemine läks asja ette – ootajad kandsid varju alla pastori küttepuud, pastor ise aga sai valmis magistriõppe järjekordse kirjaliku eksami, millega oli ajahätta jäänud. Peale selle oli neil muidu tore koos olla. Olin norralastele meie äpardusest teatanud ja nemadki olid palvetanud. Veidi pärast südaööd saime tänumeeles puhkama.

KT

Ilus suvi, kirju klaas.

Kingiks tehtud-viidud vitraaž täies hiilguses.

Pidu läbi, lipud kotti.

peakõneleja evangelist
Steve Hollinghurst
Inglismaalt

videointervjuud Šveitsi Agape juhi
Hanspeter Nüeschiga

24. - 25. SEPTEMBER 2010
TALLINNA METODISTI KIRIKUS

KOGUDUSE VÄLISLÄHETUS

EESTI MISJONIKOKKUTULEK 2010

Reedel algus kell 17:00, laupäeval kell 9:00

Toimub ühine Jumalateenistus,
arutelud, avatud on misjonikohvik.
KOOSOLEKUD ON TASUTA!

korraldab Eesti Evangeelne Allianss